
Både roboratio og relaxatio

BOKOVERSIKT

Hyllingsskrifter er slik Alvan Feinstein sier om metaanalyser: Det er epler og pærer og annen frukt i en mer eller mindre forfriskende blanding. Redaktørarbeidet består mye i å kategorisere og bestemme rekkefølgen av innleggene, mer enn å homogenisere stil og språk og unngå gjentakelser. Willy Eriksen og Søren Brage har heldigvis gitt Per Fugellis innlegg lov til å være helt for seg selv, og dermed kan du humre deg gjennom den første ryggøvelsen, som for øvrig er seriøs nok med referanse til politikk, kultur og pedagogikk – og steatopygea. Vet du ikke hva det er, har du nok en grunn til å lese boken.

Gratulasjonsskriftet til Dag Bruusgaards 60-årsdag handler om ryggsmertor, i tråd med hans engasjement for å belyse belastningssmerter i befolkning og i allmenmedisinsk praksis. Øivind Larsen viser oss at vondt i ryggen speiler kulturen og epoken. Manglende synlighet har vært og er et problem både for pasient og lege. Pasienten skal rettferdiggjøre funksjonsnedsettelse, legen forholder seg lettest til det synlige, men kan ikke alltid synliggjøre eller tolke det synliggjorte. Forekomst belyses blant annet basert på de epidemiologiske undersøkelsene i Ullensaker, satt i gang etter initiativ av Olav Rutle og Dag Bruusgaard for vel ti år siden. Også ryggens trygdevilkår skildres.

Annet avsnitt heter *Årsaker og forebygging* og starter med et godt kapittel om smerter av Aage Indahl. Det viktigste er ikke å instruere om å bevege seg ledig og normalt, men å gi pasientene trygghet så de tør å bevege seg. Ebba Wergeland gir til beste sin innsikt i rygg og arbeidsforhold og viser samtidig at arbeidernes ryggplager var med å vekke funksjonæren Friedrich Engels' sosiale bevissthet noen år før Det kommunistiske manifest. Livsstilssammenhenger og individorientert forebygging avslutter avsnittet, før en klinisk del med allmenpraktikerens perspektiv på utredning, behandling og kronisk rygg. Innvandrepasienten er ikke glemt, heller ikke smerter og seksuelliv. Boken avsluttes med en oversikt over norsk ryggforskning, og en kollegial presentasjon av Dag Bruusgaards innsats.

Alt i alt en mangslungen bok, ikke spesielt krevende og ikke altdekkende, men med styrke i det samfunns- og allmenmedisinske perspektivet. Papir og innbinding er av god kvalitet – den ryggen skal nok klare seg.

Knut ArneHoltedahll

Institutt for samfunnsmedisin

Publisert: 10. desember 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 10. juli 2026.